

Ársskýrsla stjórnar Fjöruverðlaunanna – bókmenntaverðlauna kvenna á Íslandi 2025

Fjöruverðlaunin, bókmenntaverðlaun kvenna og kvár voru lyftistöng fyrir rithöfunda á árinu.

Árið 2025 er kvennaár mikið, þar sem þess er minnst að 50 ár eru liðin frá kvennaári Sameinuðu þjóðanna og konur á Íslandi gengu út í kvennafrí í fyrsta sinn. Á árinu er einnig fjöldi annarra áfanga í sögu kvenréttinda á Íslandi fagnað, en meðal áfanga sem við heiðrum á árinu eru að 30 ár eru liðin síðan stjórnarskrárákvæði um jafnan rétt kvenna og karla var samþykkt, 45 ár eru liðin frá því að Vigdís Finnbogadóttir varð forseti Íslands fyrst kvenna, 55 ár eru liðin frá því að Rauðsokkahreyfingin var stofnuð og kona varð ráðherra Íslands í fyrsta sinn, 65 ár eru liðin frá því að fyrstu lög um launajafnrétti voru sett á Íslandi, 110 ár eru liðin frá því að konur á Íslandi fengu kosningarétt, 140 ár eru liðin frá því að Bríet Bjarnhéðinsdóttir birti grein um kvenréttindi í Fjallkonunni og varð þar með fyrst kvenna til að fá birta grein eftir sig á blaði og 150 ár eru liðin frá stofnun Thorvaldsensfélagsins, fyrsta félagið á Íslandi sem ræddi kvenréttindi og tók þátt í kvennaframboðshreyfingu í upphafi 20. aldarinnar.

Félag um Fjöruverðlaunin eru ein samtakanna sem standa á bak við samstarfsverkefni að halda upp á þetta ár, en haldnir voru tónleikar á kvennafrídegi þann 19. júní á árinu og til stendur að halda samkomu á kvennafrídaginn 24. október. Félagið stóð sjálf fyrir einum viðburði á árinu í tilefni kvennaársins: bókahappdrætti kvenna og kvára sem haldið var á menningarnótt í Reykjavík 23. ágúst á árinu. Útgáfufélögin Benedikt, Bjartur, Bókabeitan, Forlagið og Sögufélagið gáfu bækur sem tilnefndar hafa verið til verðlaunanna í happdrættið, og var dregið úr happdrættinu í bókabúðinni Skáldu.

Fjárhagur og félagatal 2024–2025

Allt frá stofnun félagsins árið 2014 hefur verið unnið að því að straumlínulaga rekstur Fjöruverðlaunanna og því að koma á föstum styrktarlínum. Í því felst að öll umsýsla og undirbúningur er auðveldari og framtíð verðlaunanna tryggari.

Á starfsárinu greiddu 155 félagar félagsgjöld, þ.e. 83% af félagatali, samtals kr. 387.500.

Tekjur félagsins á árinu voru 418.935 krónur (þ.e. félagsgjöld, sala á límmiðum og innvextir), og voru því umfram gjöld ólíkt á árinu áður.

Útgjöld Fjöruverðlaunanna

2014–2015:	307.847 kr.
2015–2016:	286.666 kr.
2016–2017:	259.366 kr.
2017–2018:	150.956 kr.

2018–2019: 124.885 kr.
2019–2020: 217.824 kr.
2020–2021: 365.420 kr.
2021–2022: 291.246 kr.
2022–2023: 296.634 kr.
2023–2024: 427.010 kr.
2024–2025: 260.810 kr.

Fjöruverðlaunin hafa aldrei verið peningaverðlaun og ljóst er að þau verða það ekki nema til komi mikið og samstillt átak stjórnar, félagsfólks, hagsmunaaðila fyrirtækja og opinberra aðila.

Félagsfólk í Félagi um Fjöruverðlaunin, bókmenntaverðlaun kvenna var 188 undir lok starfsárs.

Starfsárið 2024–2025

Sigprúður Guðmundsdóttir er formaður með henni sitja í stjórn Erla E. Völudóttir, Brynhildur Heiðar- og Ómarsdóttir og Hildur Ýr Ísberg til vara. Skoðunarmenn reikninga eru Védís Skarphéðinsdóttir og Elín Björk Jóhannsdóttir.

Aðalfundur Fjöruverðlaunanna var haldinn á Teams þann 22. október 2024. Á dagskrá voru hefðbundin aðalfundarstörf og gekk fundurinn snurðulaust fyrir sig.

Auglýst var eftir bókum eftir konur til að leggja fram til verðlaunanna fyrir 25. október 2024. Ef bækur voru ekki komnar út fyrir þann tíma, var bókaútgefendum boðið að senda rafrænt eintak á dómnefnd og skila inn þremur eintökum af verkinu fyrir 15. nóvember 2024. Dómnefndir verðlaunanna voru fullskipaðar og höfðu verklagsreglur sér til fulltingis. Félag íslenskra bókaútgefenda sá um að auglýsa eftir bókum frá útgefendum, Rithöfundasamband Íslands sá um móttöku, en stjórnarkonur deildu systurlega með sér keyrslu á bókum til dómnefnda, þrisvar á tímabilinu.

81 bók var lögð fram til mats vegna Fjöruverðlaunanna 2025. Þær skiptust þannig: 24 bækur í flokki barna- og unglingabókmennta, 42 í flokki fagurbókmennta og 15 í flokki fræðibóka og rita almenns eðlis. Þetta er um töluverða fækkun milli ára, en árið áður voru 108 bækur lagðar fram.

Tilnefningar til Fjöruverðlaunanna voru kynntar á tilnefningarhátíð í Borgarbókasafninu 3. desember 2024. Tilnefndir höfundar og bækur voru kynntar með smámyndum á samfélagsmiðlum og einnig var fréttatilkynning send út til fjölmiðla.

Þessar bækur og höfundar hlutu tilnefningu til Fjöruverðlaunanna 2025:

Í flokki fagurbókmennta

- *Rífsberjadalurinn* eftir Ásdísi Óladóttur
- *Moldin heit* eftir Birgittu Björgu Guðmarsdóttur, **sem hlaut verðlaunin**
- *Eldri konur* eftir Evu Rún Snorradóttur

Í flokki barna- og unglingabókmennta

- *Fíasól í logandi vandræðum* eftir Kristínu Helgu Gunnarsdóttur
- *Tjörnin* eftir Rán Flygenring, **sem hlaut verðlaunin**
- *Sigrún í safninu* eftir Sigrúnu Eldjárn

Í flokki fræðibóka og rita almenns eðlis

- *Strá fyrir straumi. Ævi Sigríðar Pálsdóttur 1809–1871* eftir Erlu Huldu Halldórsdóttur
- *Jötnar hundvísir. Norrænar goðsagnir í nýju ljósi* eftir Ingunni Ásdísardóttur, **sem hlaut verðlaunin**
- *Duna. Saga kvikmyndagerðarkonu* eftir Kristínu Svövu Tómasdóttur og Guðrúnu Elsu Bragadóttur

Reykjavíkurborg sem er ein af bókmenntaborgum UNESCO er sérlegur verndari verðlaunanna. Samstarfið er skilmálalaust en stjórn Fjöruverðlaunanna hefur ítrekað við borgina að þau vilji halda sjálfstæði og sjálfræði – eiga sig sjálf. Aðkoma Bókmenntaborgarinnar felur í sér að hún hefur og mun til framtíðar fjármagna og hýsa verðlaunaafhendinguna.

Fjöruverðlaunin 2025 voru afhent 6. mars 2025 í Höfða. Formaður stjórnar, Sigprúður Guðmundsdóttir tilkynnti verðlaunin. Einar Þorsteinsson borgarstjóri Bókmenntaborgar UNESCO – Reykjavík ávarpaði gesti og afhenti blóm og verðlaunagrip. Verðlaunahafar árið 2024 fengu í verðlaun áletrað egg hannað af Koggu, sem er dyggur styrktaraðili Fjöruverðlaunanna. Pipar/TBWA hannar merki verðlaunanna sem uppfært er árlega fyrir nýjar verðlaunabækur. Verðlaununum voru gerð góð skil í öllum helstu fjölmiðlum og netmiðlum.

Dómnefndir unnu óeigingjarnt starf og eru þeim færðar þakkir fyrir. Í dómnefnd fagurbókmennta sátu Jóna Guðbjörg Torfadóttir, Kristín Ástgeirsdóttur og Sigrún Birna Björnsdóttir, í dómnefnd fræðibóka og rita almenns eðlis sátu Brynja Helgu Baldursdóttir, Hulda Steingrímsdóttir og Sólveig Ásta Sigurðardóttir, og í dómnefnd barna- og unglingabókmennta sátu Guðlaug Richter, Helga Birgisdóttir og Júlía Margrét Sveinsdóttir.

Samstarf við dómnefndir, Rithöfundasambandið, Félag íslenskra bókaútgefenda, Borgarbókasafn, Pipar/TBWA, Koggu og Reykjavíkurborg gekk með eindæmum vel. Er öllum hlutaðeigandi þakkað samstarfið.

Yfirstandandi og áframhaldandi verkefni

Á aðalfundi 2018 var ákveðið að afhenda á árinu öll gögn Fjöruverðlaunanna til Kvennasögusafns Íslands og endurbæta vefsíðu félagsins, birta þar t.d. upplýsingar um allar bækur sem tilnefndar hafa verið til Fjöruverðlaunanna til að auka sýnileika rithöfunda og gefa út sérstaka útgáfu vefsíðunnar á ensku. Þeirri vinnu er enn ólokið.